

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อการศึกษาโดยครอบครัว

หนังสือ
ใช้เฉพาะในห้องสมุด

รัชนีวรรณ พงศ์พิสิฐตันต์

711.000.000

24 S.A. 2545

160232

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

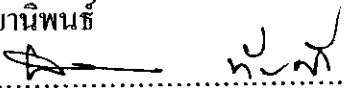
มีนาคม 2545

ISBN 974-352-062-7

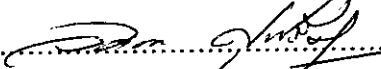
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการเทคโนโลยีทางการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

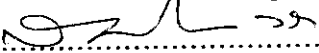
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

 ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.นง ทับศรี)

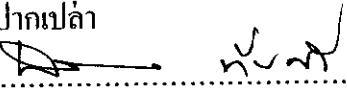
 กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ลัดดา สุขปรีดี)

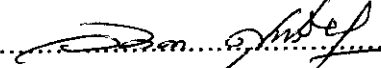
 กรรมการ

(ดร.สมศักดิ์ ลิลา)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

 ประธาน

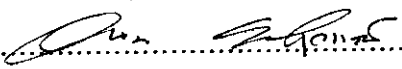
(รองศาสตราจารย์ ดร.นง ทับศรี)

 กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ลัดดา สุขปรีดี)

 กรรมการ

(ดร.สมศักดิ์ ลิลา)

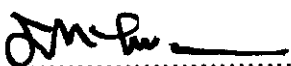
 กรรมการ

(ดร.อนงค์ วิเศษสุวรรณ)

 กรรมการ

(นายกุลธร เลิศสุริยะกุล)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร
ปริญญาศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม ม่วงมี)

วันที่ 19 เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๕

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาให้คำปรึกษา และช่วยแนะนำ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง ทับศรี ซึ่งเป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ถัดดา สุขปรีดี และ ดร.สมศักดิ์ ลิลา กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้รับแนวทางในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้และประสบการณ์อย่างกว้างขวางในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบปากเปล่า ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านดังปรากฏรายชื่อในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ที่ได้ให้ความกรุณาและอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์และตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บข้อมูล รวมทั้งกลุ่มงานปฏิบัติการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.) ทุกท่าน และศูนย์ประสานงานการจัดการศึกษาโดยครอบครัว (ศปศ.) ที่ได้กรุณาเอื้อเฟื้อข้อมูลและอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในระหว่างการค้าเนินงานวิจัยจนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ คุณสมหมาย แจ่มอัน, คุณนพพรณ จะปุ่น และ คุณสมชัย จิรโรจน์วัฒน์ นักวิชาการควบคุมโรค สำนักงานควบคุมโรคติดต่อ เขต 3 จังหวัดชลบุรี ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำการทำวิทยานิพนธ์และวิธีดำเนินการวิจัย จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงยิ่งแก่คุณพ่อ ว่าที่ร้อยตรี ประเสริฐ พงศ์พิสิฐสันต์ ที่ให้กำลังใจเป็นอย่างดีเสมอ ให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทาง ตลอดจนดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดี ตลอดระยะเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ รวมถึงคุณแม่ นางผกาพรรณ พงศ์พิสิฐสันต์ ที่ให้ความสนับสนุนเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณทุกท่านไม่ว่าจะเป็นเพื่อนร่วมรุ่น รุ่นพี่ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ไม่สามารถออกนามได้หมดที่ให้คำปรึกษา แนะนำ

คุณค่าและประโยชน์จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา ครูบาอาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน

ธวัช วรรณ พงศ์พิสิฐสันต์

41910469 : สาขาวิชา : เทคโนโลยีทางการศึกษา ; กศ.ม. (เทคโนโลยีทางการศึกษา)

คำสำคัญ : การศึกษาโดยครอบครัว/การเรียนการสอน/รูปแบบ

รัชนิวรรณ พงศ์พิสุทธิสันต์ : รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อการศึกษาโดยครอบครัว
(Models of Instructional Delivery for Home Schooling) ที่ปรึกษา : ฉลอง ทับศรี Ed.D., ถัดดา สุขปรีดี
กศ.ม., สมศักดิ์ ถิลา กศ.ค. 202 หน้า. ISBN 974-352-062-7

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยครอบครัวในประเทศไทย เพื่อเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาโดยครอบครัวที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย ดำเนินการวิจัยด้วยเทคนิค EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) โดยมีผู้เชี่ยวชาญที่ร่วมแสดงความคิดเห็นทั้งสิ้น 22 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ บิดาหรือมารดาในกลุ่มครอบครัวบ้านเรียน กลุ่มข้าราชการทางการศึกษา และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาโดยครอบครัว เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ตัวผู้วิจัย แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม สถิติที่ใช้เชิงพรรณนา ค่ามัธยฐาน (median) ค่าฐานนิยม (Mode) ค่าความแตกต่างระหว่างมัธยฐานและฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range)

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อการศึกษาโดยครอบครัวในประเทศไทยที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยครอบครัว รวมถึงความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ มีลักษณะดังต่อไปนี้คือ 1. ด้านจุดมุ่งหมายเน้นให้ผู้เรียนมีอิสระและมีความสุขในการเรียนรู้จากการบูรณาการวิชาและบูรณาการชีวิต 2. ด้านการกำหนดเนื้อหาวิชาที่ใช้ผู้สอนเป็นผู้พัฒนาขึ้นเองจากประสบการณ์ที่มีกับผู้เรียน 3. ด้านการดำเนินการจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามความพร้อมและความพอใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ และผู้สอนจะต้องเป็นผู้ที่มีความรัก ความจริงใจ และความเข้าใจในผู้เรียนอย่างลึกซึ้ง 4. ด้านการจัดหาสื่อและทรัพยากรทางการศึกษา ทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่สามารถใช้เป็นสื่อในการศึกษาได้ทั้งสิ้น (All for education) 5. ด้านการวัดประเมินผลสามารถประเมินได้โดยทั้งผู้สอน และหน่วยงานทางการศึกษาทั้งภาครัฐบาลและเอกชน อาทิ ดูจากพัฒนาการโดยรวม ทดสอบทำแบบฝึกหัด เป็นต้น และ 6. ด้านการเทียบโอนผลและระดับการศึกษาสามารถทำได้หลายวิธีการ อาทิ โรงเรียนและผู้สอนประเมินผลร่วมกันเพื่อการเทียบโอนในกรณีที่ได้ฝากชื่อผู้เรียนไว้กับโรงเรียนนั้นๆ, ศูนย์ประสานงานการจัดการศึกษาโดยครอบครัว (ศปศ.) สามารถออกใบรับรองผลการเรียนเพื่อการเทียบโอนให้แก่ผู้เรียนในปกครองได้, เทียบโอนโดยการสะสมหน่วยกิตผ่านระบบของธนาคารหน่วยกิต เป็นต้น

41910469 : MAJOR : EDUCATIONAL TECHNOLOGY ;

M.Ed. (EDUCATIONAL TECHNOLOGY).

KEYWORD : HOME SCHOOLING / LEARNING / MODEL

RATCHANEewan PONGPISITSAN: MODELS OF INSTRUCTIONAL DELIVERY
FOR HOME SCHOOLING. THESIS ADVISOR: CHALONG TUBSREE Ed.D.,
LADDA SOOKPREDI M.ED., SOMSAK LILA ED.D. 202 P. ISBN 974-352-062-7

The research objectives were to analyze and to synthesize the models of home schooling in order to present the appropriate models of instructional delivery for home schooling in Thailand. The research was conducted by means of Ethnographic Delphi Future Research (EDFR) technique. Data were collected from 22 experts, including of the parents of the home-schooled, the educational officers and the education experts in home schooling. An interview and a questionnaire were employed. The data collected from 22 experts were analyzed for consensus and feasibility, and was finally synthesized into recommendations for the models of instructional delivery for home schooling in Thailand. The statistics used were percentage, median, mode, and interquartile range.

The results of this research revealed that the appropriate models of instructional delivery for home schooling in Thailand could be classified into 6 categories: 1. The learning objectives emphasize on giving freedom and happiness to the learners through the integration of subjects with real life experience. 2. The parents develop the curriculum from their experience with the learners. 3. The learning process depends on the learner's readiness and satisfaction with the parents' love, sincerity and understanding of the learners. 4. Things in the child's environment should be integrated as instructional materials and resources. 5. Learning evaluation could be done, both parents and public or private educational organization the learning site, by observing the development of the children and testing them, and 6. Transferring of learning achievement at the different levels of study could be done through various approaches, such as having children registered at a school to be evaluated by the school and the parents together. The Home School Coordination Center (HSCC.) could offer a certificate to the children under their supervision by comparing them with children at a similar level in the government school system and by a system of cumulative educational credits through a "credit bank".

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ญ

บทที่

1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
การปฏิรูปการศึกษา.....	8
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกับการปฏิรูปการเรียนรู้.....	11
ลักษณะการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ.....	13
ระบบการจัดการศึกษาของประเทศไทย.....	14
การดำเนินการจัดการศึกษาโดยครอบครัวในประเทศไทยและต่างประเทศ.....	19
การวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research).....	26
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	31
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	38

บทที่

หน้า

การกำหนดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ.....	38
เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	39
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	40
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	41
4 ผลการวิจัย	43
ด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย	44
ด้านการกำหนดเนื้อหาวิชา.....	49
ด้านการดำเนินการจัดการเรียนการสอน	52
ด้านการจัดหาสื่อและทรัพยากรทางการศึกษา	67
ด้านการวัดประเมินผลทางการศึกษา	72
ด้านการเทียบโอนผลและระดับการศึกษา	82
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	97
สรุปผลการวิจัย	97
อภิปรายผล	102
ข้อเสนอแนะ	106
บรรณานุกรม	108
ภาคผนวก	113
ภาคผนวก ก	114
ภาคผนวก ข	157
ภาคผนวก ค	193
ประวัติย่อของผู้วิจัย	202

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 คำมัธยฐาน ค่าฐานนิยม พิสัยระหว่างควอไทล์ ด้านการกำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษาโดยครอบครัว จำแนกรายชื่อ	44
2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ แสดงคำมัธยฐาน ความเหมาะสมและความสอดคล้องของข้อคำถาม ด้านการกำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษาโดยครอบครัว จำแนกรายชื่อ	46
3 คำมัธยฐาน ค่าฐานนิยม พิสัยระหว่างควอไทล์ ด้านการกำหนดเนื้อหาของการศึกษาโดยครอบครัว จำแนกรายชื่อ	49
4 การวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ แสดงคำมัธยฐาน ความเหมาะสมและความสอดคล้องของข้อคำถาม ด้านการกำหนดเนื้อหาวิชาหรือหลักสูตรของการศึกษาโดยครอบครัว จำแนกรายชื่อ	50
5 คำมัธยฐาน ค่าฐานนิยม พิสัยระหว่างควอไทล์ ด้านการดำเนินการจัดการเรียนการสอนของการศึกษาโดยครอบครัว จำแนกรายชื่อ	52
6 การวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ แสดงคำมัธยฐาน ความเหมาะสมและความสอดคล้องของข้อคำถาม ด้านการดำเนินการจัดการเรียนการสอนของการศึกษาโดยครอบครัว จำแนกรายชื่อ	58
7 คำมัธยฐาน ค่าฐานนิยม พิสัยระหว่างควอไทล์ ด้านการจัดหาสื่อและทรัพยากรทางการศึกษา ของการศึกษาโดยครอบครัว จำแนกรายชื่อ	67
8 การวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ แสดงคำมัธยฐาน ความเหมาะสมและความสอดคล้องของข้อคำถาม ด้านการจัดหาสื่อและทรัพยากรทางการศึกษาของการศึกษาโดยครอบครัว จำแนกรายชื่อ	69
9 คำมัธยฐาน ค่าฐานนิยม พิสัยระหว่างควอไทล์ ด้านการวัดประเมินผลทางการศึกษาของการศึกษาโดยครอบครัว จำแนกรายชื่อ	72

ตารางที่

หน้า

10	การวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ แสดงค่ามัธยฐาน ความเหมาะสม และความสอดคล้องของข้อคำถาม ด้านการวัดประเมินผลทางการศึกษาของการศึกษาโดยครอบครัว จำแนกรายข้อ	76
11	ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม พิสัยระหว่างควอไทล์ ด้านการเทียบโอนผลและระดับการศึกษาของการศึกษาโดยครอบครัว จำแนกรายข้อ	82
12	การวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ แสดงค่ามัธยฐาน ความเหมาะสม และความสอดคล้องของข้อคำถาม ด้านการเทียบโอนผลและระดับการศึกษาของการศึกษาโดยครอบครัว จำแนกรายข้อ	86
13	สรุปผลการวิจัยด้านการดำเนินการจัดการเรียนการสอนในการจัดการศึกษาเพื่อการศึกษาโดยครอบครัว	92

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

- 1 แผนผังรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อการศึกษาโดยครอบครัว 101